

Hukukî Bilgiler Mecmuası

SAHİP VE BAŞMUHARRİRİ

Paris Hukuk Fakültesi Doktörü

AVUKAT

GAD FRANKO MİLÂSLI

Adres : Galata, Bahtiyar han Bay Gad Franke yazıhanesi

Telefon : 43009

Bir nüshanın bedeli 25 kuruştur.

Bir senelik abonmanı posta ücretile beraber 250 kuruştur.

Türkiye harici için 300 kuruştur.

İSTANBUL

HANRI ZELLİÇ VE MAHDUMU BASİMEVİ

1939

her hissedara dava açmak selâhiyetinin mutlaka temin edilmesindeki büyük menfaati > bilhassa işaret ediyor. Mevcut kontrol sisteminin hem hissedarı, hem de piyasayı tatmin edecek randımanı veremediği kanaatine varıldığı bir zamanda M. Carabiber'in noktai nazarını ciddi surette nazara almak zarureti vardır.

Her hissedara dava açmak selâhiyeti bugün için, mutlak olarak verilemese bile hissedarların kontrolünü daha geniş mikyasta temin edecek surette mevcut rejimde tadiller yapmak yoluna şimdiden girilebilir. Bilfarz :

a) Dava açmak selâhiyetini iktisap edebilmek için kanunların tesbit ettikleri hadleri her memleketin içtimai ve iktisadi şartlarına göre en az hadlere indirmek mümkün olabilir.

b) Dava açmak yoluna girecek tek hisse hamilinden ; davanın reddi halinde şirketin duçar olacağı zarar ve ziyana karşı muayyen bir teminatın mahkeme emrine tevdi keyfiyeti, davanın açılmasına şart konulabilir.

c) Kanunsuz ve yolsuz hareketleri müşahede ve tesbit edilen idare meclisi azâları hakkında dava açmak selâhiyeti Devlete verilebilir.

Remzi Saka

Meslek adamları okumamaktan ötürü tazminata mahkûm olabilirler

Eskiden cahil kalmak, diploma aldığı her hangi bir ihtisas branşında tekemmül etmek ihtiyacını duymamak şahsî hüriyet sahasına dahil haklardan sayılırdı. Bu gibi kimseler ya sefil olurlar veya ulaşılması kabil her hangi bir gayeden nefislerini mahrum ederlerdi. Diğer bir söyleyişle bunlara belkide ta'n edilir ve fakat kendileri mes'uliyetle muhatap tutulamazdılar. Fakat şimdi vaziyet böyle değildir. Yürüyen hayat bu alanda da tesirini ve hükmünü sürmeğe başlamış ve hukukî inkilâplar vücade getirmiştir. Artık muayyen mesleklerle beraber mes'uliyetler de vardır. Meselâ avukatsınız :

Müekkilinizin haklarını müdafaadan bilgisizce aciz gösterirseniz mes'ul olursunuz. Diyemezsiniz ki :

Benim ilmi iktidarım ve tecrübem bu kadardı; Müekkilim beni seçmekle bu türlü akibetlere de tahammül etmeği göze aldırmaştır.

Doktorsunuz: Tıp ilminin malûm ve mesleğiniz için elzem bir kaidesinden tegafül eylemezseniz. Eylemişseniz ye bu sebeble de bir zarara sebebiyet vermişseniz bundan dolayı mes'ul ve mahkûm olursunuz.

İsviçre Temyiz Mahkemesi ahiren bu hususda dikkata değer bir karar vermiştir. Burada bu kararın tafsilâtile anlatmayacağım. Yalnız hükmün bünyesini teşkil eden bir esasdan bahsedeceğim :

Albert Schwarzenbach isminde bir adamın vefatı neticesinde açılan bir dava münasebetile mahkeme bir doktorun yalnız okuduğu ile iktifa edemiyeceğini, fennin terakkiyatını ve bu itibarla mecmuaları ve yeni neşriyatı takip etmek mecburiyetinde olduğunu esas kararında prensip olarak tesbit eylemiştir. (Journal des Tribunaux 1938 No. 18)

Bu esasın ehemmiyeti açıktır. Serbest meslekler mutlak hürriyet bahşedemezler. O mesleklerin mes'uliyetleri de vardır. Zira cemiyet o meslekler erbabına mesleklerine tatbik etmek ve ondan mütevellit olarak kazanmak hakkını tanımamasına mukabil kendilerine külfetler de yüklemektedir. Bu külfetler meyanında ve hatta başında ammenin menfaati gelmektedir. Bu menfaati korumak için serbest meslekler erbabının muayyen vazifeleri vardır. Bu vazifeler yapılmazsa o umumî menfaat haleldar olabilir. O menfaatin temini ise ammenin emniyetinin istihsalı demektir. Serbest meslek erbabı bu emniyeti istihsal etmekle mükelleftirler. Aksi takdirde bu vazifelerini yapmamaktan veya ihmal eylemekten dolayı mes'ul olurlar, mahkûm olurlar.

Mahkeme kararındaki bahsettiğimiz prensib mühimdir. Zira hem ammenin emniyetini kâfildir ve hem de ilmin ve fennin terakkisine amildir. Fakat vaziyetinde bahsettiğimiz esas dairesinde inkişafı normaldir. Zira aksi takdirde ilim ve fennin terakkiyatına ayak uydurulmamış olur ki bundan da beşeriyet için ehemmiyetli tehlikeler doğabilir.

Hülasa etmek lâzımsa : Zamanımız ilerleyen medeniyetle beraber yükselmeyi emrediyor. Aşağıdaki mısraın sahibi Tevfik Fikreti bu vesile ile rahmetle yadedelim :

«Yükselmeyen düşer, ya terakki ya inhitah».

Dr. Münip Hayri Ürgüblü

MAHKEME İÇTİHA TLARI

JURISPRUDENCE

Şuf'a Hakkında

1.— Son nüshamızda Baro mecmuasından iktibasen bir Şuf'a hadisesine dair olarak Temyiz Birinci Hukuk dairesinden sadir olmuş dört ilâm dere ettik ; Birde gene hukukçularımızdan bay İlhan Postacioğlunun bir notunu da geçirdik. Mes'elenin nezaket ve ehemmiyetine binaen ona rucu ederek bir kaç mulahaza ilave etmeği faydalı gördüm.

Bidayeten davayı rüyet ve hükm eden Üsküdar Hukuk Hakimliğidir. Temyiz Dairesi üç def'a nakz etmiş ve dördüncü defasında tashihen tasdik eylemiştir. Hadisenin layıki ile ihata edilmesi için bu dört ilâmı de telhis edelim :

2.— Bir furunda hissesi bulunan şefi bu furunun iki hissesin, iştira etmiş olan bir şahsı salis aleyhine dava ikame ederek o hissenin aynı bedelle kendisine temlik ve ferağ edilmesini talep etmiştir. Ancak müddei şefie göre satılan hisselerin bedeli, her ne kadar tapuda 4500 lira olarak gösterilmiş ise de, 3.000 liradan ibaret olduğundan bu bedeli eda etmeği teklif etmiştir. Müddeialeyh ise hakikî bedelin 4500 lira olup bu bedel kendisine tediye edildiği takdirde hisselerini iadeten ferağa hazır olduğunu def'en dermeyan etti. Müddei bu ciheti ispat edemediğinden — 4500 lira üzerinden almağa talip ise yeniden ikamei davada muhtar olmak üzere — davanın red-dine karar veriliyor.

Temyiz diyorki : Delillerin takdirinde hakimın salâhiyeti açıktır. Ancak muvazaayi ispat edemeyen müddeinin müddeialeyhe yemin ver-